No. 8. Donderdag 18 Februari 1915. 15de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Uit de O. I. Mail.

Gul N.-I.

Het Centraal Comité tot leniging van den nood in Nederland maakt in de Ind. bladen van begin Jan. j.l. bekend, dat sedert de vorige opgave weder *f* 50.000 telegrafisch naar Nederland werd overgemaakt, terwijl alsnog ontvangen werden de volgende bijdragen:

f 1.091.50 2e storting comité Tjiandjoer.
„ 967.50 2e storting comité Bondowoso, zijnde ingezameld te Banjoewangi *f* 643.50, Bondowoso *f* 333.—.
„ 60.50 2e bijdrage der Verg. Tjhing Lian Wie Sien Hwee te Toeloeng Agoeng.
„ 100.— 1e storting comité Bojolali.
„ 376.50 3e storting Geëmpl. D. P. M. te Tjepoe.
„ 1.330.— 2e storting Comité Loemadjang.
„ 150.— 3e storting Comité Ponorogo.
„ 280.— bijdrage van den Inlandschen Christen-leeraar te Poerworedjo, Sadrach Soeropranoto en zijne volgelingen.
„ 774.65 batig saldo van een te Pati gegeven Soirée Variée.
„ 108.20 bijdrage der Banjoemassche Tooneel Verg.
„ 110.— 1e storting Comité te Paleleh (landschap Bwool).
„ 12.50 6e storting Comité te Solo, bijd. Klaten.
„ 1.000.— 4e storting Comité te Garoet.
„ 133.50 3e storting Comité te Soemenep.
„ 58.— 3e storting Comité te Temanggoeng.
„ 103.80 bijdrage N.-I. Onderwijzersgenootschap te Grissée.
„ 500.— 5e storting Comité Pekalongan.

Makende met de reeds vroeger bekend gemaakte bijdragen een totaal van *f* 401.207.73, waarvan bereids *f* 400.000.— naar Nederland overgemaakt zijn.

Afschaffing heerendiensten op de buitenbezittingen.

De Javasche vermeldt:

Nu de heerendiensten op Java en Madoera binnen korten tijd tot het verledene zullen behooren, is het denkbeeld in behandeling ook op de buitenbezittingen tot afschaffing of althans tot belangrijke vermindering dezer verplichte diensten te geraken. Ten einde over de noodige gevens te kunnen beschikken, om de zaak te beoordeelen, is onlangs door den directeur van binnenlandsch bestuur aan de betrokken hoofden van gewestelijk bestuur eene circulaire gericht.

Grensregeling op Timor.

De grensregeling op Timor, tusschen het Nederlandsche en Portugeesche gebied, zal nu eindelijk onder handen genomen worden. De resident heeft zich kort geleden naar Timor-Dilly begeven, ten einde met den Portugeeschen gouverneur in overleg te treden en den datum te fixeeren, waarop de grensmetingen en vastlegging daarvan op het terrein, zullen aanvangen.

Van Portugeesche en Nederlandsche zijde zullen elk twee commissie-leden benoemd worden, die aan de hand van het door den Zwitserschen gezant te Parijs gewezen vonnis het grenstractaat van 1904 zullen ten uitvoer leggen.

Deze werkzaamheden zouden, te beginnen met de grensregeling der Oeikoesi-enclave, den 20sten Januari j.l. a.s. aanvangen.

Rubbermarkt te Batavia.

De „Javabode" maakt melding van dit denkbeeld en schrijft o.m.:

De ontwerpers van het plan tot oprichting eener rubbermarkt te Batavia hebben reeds de instemming van velen met hun denkbeeld weten te verkrijgen. Naar men ons medeedeelt, is men thans bezig een voorloopig comité samen te stellen, dat zich voorstelt zoo spoedig mogelijk een vergadering van belanghebbenden bijeen te roepen. Daar zal getracht worden tot de oprichting van een vereeniging van belanghebbenden te geraken, die dan de organisatie der markt zal op zich nemen.

Vereeniging van Maleiers.

Te Padang is een nieuw Maleische vereeniging opgericht, welke „Sarikat Ossaha" heet en tot doel heeft, een studiefonds in het belang van begaafde inboorlingen te vormen, financieelen steun te verleenen (waar dit noodig is bij het overlijden van leden), landbouw, handel en nijverheid te bevorderen en de leden aan te moedigen tot het betrachten van spaarzaamheid. Zij beoogt dus ongeveer hetzelfde doel als „Sarikat Islam", maar heeft geen rechtstreeksche of zijdelingsche propaganda voor den godsdienst in haar program opgenomen.

De Kartinischool te Semarang.

De Kartinischool aldaar betrok op 11 Jan. j.l. een eigen gebouw aan den Karreweg. Het werd feestelijk ingewijd.

De officiersbond.

Zondagmorgen 10 Jan. j.l. vergaderden de officieren van het garnizoen te Semarang, om te beraadslagen over de oprichting van een officiersbond. De meerderheid van het garnizoen verklaarde zich er voor.

Filiaal van 's lands plantentuin.

Bekend is, dat in het midden van het vorig jaar bepaald is, dat te Sibolangit, gelegen op het plateau van dien naam, in de afdeeling Deli en Serdang den residentie Oostkust van Sumatra een filiaal van 's lands plantentuin te Buitenzorg zou worden opgericht, tot opzichter (hortulanus) waarvan benoemd is de heer J. A. Lorzing, op eene bezoldiging van *f* 300 's maands, benevens het genot van vrije woning.

De grond voor deze instelling is door het zelfbestuur van Deli ter beschikking van het gouvernement gesteld. Dezer dagen is machtiging verleend om eene woning voor den opzichter op te richten, waarvan de kosten ongeveer *f* 13400 zullen bedragen.

—

PERSONALIA.

—

Kolonel Faubel.

In de „Javabode" lezen wij:

Kolonel Faubel zal op geneeskundig advies moeten repatrieeren en in verband hiermede heeft hij eervol ontslag uit 's lands dienst gevraagd tegen begin Maart.

Kolonel Faubel voelt zich vermoeid en overwerkt, waaraan de drukke tijden in de crisisdagen, toen hem werd opgedragen ook voor al de voedingsmiddelen der inlandsche bevolking te zorgen, zeker geen goed hebben gedaan.

Sinds October 1912 vervult kolonel Faubel de moeilijke functie van hoofdintendant.

Als hij met Maart 's lands dienst verlaat, dan heeft hij bijna 30 jaren 's koningsrok gedragen.

Kolonel Faubel is officier in de Oranje-Nassau-orde en is gerechtigd tot het dragen van de eereteekenen voor belangrijke krijgsbedrijven voor de expedities Atjeh 1873—1896 en Atjeh 1901—1905.

De nieuwe algemeene secretaris.

De met de „Vondel" uit Europa te Weltevreden aangekomen nieuwe algemeene secretaris, de heer Hulshof Pol heeft, zoo meldt men uit Buitenzorg, Vrijdag 8 Jan. j.l. zijn functie aanvaard.

Ds. van Lingen.

De predikant bij de Evangelische gemeente te Batavia, ds. W. van Lingen, heeft een verzoek ingediend om ontslag uit 's lands dienst, tegen Mei a.s.

Met verlof.

De te Batavia geplaatste controleur B. B., de heer C. F. de Ruijter de Wildt, zal vermoedelijk in de maand Mei a.s. met verlof naar Europa vertrekken.

Ook de heer Schnitzler, controleur aldaar, heeft deze voornemens.

Door den landraadvoorzitter te Pontianak Mr. B. P. M. Hanlo, is wegens langdurigen dienst buitenlandsch verlof aangevraagd.

Gevangeneming van den sultan van Ternate.

Het flottieljevaartuig „Mataram", dat hier aankwam, berichtte, dat de sultan van Ternate betrokken moet zijn in den moord op den controleur Agerbeek, aldus een telegram uit Makasser aan het „Soer. Hand.".

Op 23 December j.l. verliet de sultan zijn woning, wijl hij opgeroepen was voor het onderzoek in de zaak van den vermoorden controleur. Direct daarop omsingelden onze troepen de sultansgebouwen, namen 300 geweren in beslag en arresteerden de lijfgarde van den sultan.

De Europeesche wijken werden ondertusschen door militaire patrouilles beschermd.

De resident begaf zich daarop met den sultan naar den gouv. stoomer „Zwaluw", voorgevende aldaar een onderzoek te willen instellen.

Het schip lag echter stoomklaar. Toen dan ook de resident met den sultan aan boord was, werd het anker gelicht en de boot voer met den verbannen sultan weg.

Op Ternate was alles rustig.

Suriname.

In ons vorig nummer deelden wij mede, dat eenige balata-industriëelen en andere belanghebbenden den 19en December telegraphisch den Minister van Koloniën hadden verzocht zijne goedkeuring te onthouden aan de nieuwe balata-ordonnantie.

„De West" van 8 Januari deelt nu uit het „Gouvernements-Advertentieblad" het volgende mede:

„Ingevolge een van den minister van koloniën ontvangen telegram wordt tot uitvoering der balataverordening overgegaan met uitzondering van de bepalingen, welke het kleinbedrijf betreffen en waarover de minister nog zijne beslissing wenscht aan te houden, meer bijzonder wat aangaat de perceelen voor dat bedrijf."

„De West" teekent hierbij aan:

„Wij begrijpen uit het bovenstaande, dat weldra de beslissing van den minister zal volgen omtrent de blokperceelen die z.i. zijn aan te wijzen voor het kleinbedrijf.

Ons standpunt te dezer zake blijft zooals reeds meermalen uiteengezet: aan het kleinbedrijf behoort o.i. een fair trial te worden gegeven om zijn levensvatbaarheid te kunnen bewijzen. Daarnaast moet er evenwel voor gewaakt worden, dat uit de ligging van de perceelen voor groot en klein bedrijf niet weder de misstanden kunnen voortvloeien die men terecht den kop wil indrukken."

In hetzelfde nummer geeft het blad commentaren op het adres der bovenbedoelde balata-industriëelen, waaruit blijkt, dat ook een andere zienswijze mogelijk is dan die in het adres wordt verdedigd.

Wij kunnen niet ingaan op de beschouwingen van het blad; voor de kolonie achten wij het een uitkomst, dat de balata-industrie weer op gang is. Het nu aangenomen bloksysteem bij het verleenen van concessiën kan een eind maken aan oneerlijke practijken, die bij inzamelingsindustrieën zoo licht insluipen.

In verband met het bovenstaande vestigen wij de aandacht op de volgende mededeeling in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer betreffende de Surinaamsche begrooting voor 1915:

„Tegen enkele wijzigingen, welke tijdens de mondelinge behandeling der balata-verordening in de Koloniale Staten in het toen aanhangige ontwerp waren aangebracht, zijn bij den ondergeteekende bezwaren gerezen, waardoor nader overleg met den Gouverneur noodig werd. Dientengevolge heeft de eerste uitvoering der verordening eenige vertraging ondervonden. Zij is echter nu ten aanzien van het groot-bedrijf volledig in werking getreden, terwijl het overleg met den Landvoogd omtrent het klein-bedrijf nog moet worden voortgezet."

* * *

Uit het blad „Suriname" namen wij in ons nummer van 2 Januari een bericht over betreffende een tot stand gekomen maatschappij om het hout van de „possentri" (Hura crepitans) tot papierpulp te verwerken. Na een gunstig uitgevallen analyse van het hout door Prof. Syndall, had een proefverwerking in de fabriek der West Hartlepool Paper and Pulp Co. te West Hartlepool bij Londen, een schitterend resultaat opgeleverd, zoo berichtte het blad, en verder: Possentri-hout werd bevonden met betrekking tot de papierfabricatie niet onder te doen voor populierenhout, dat in de papierindustrie No. 1 staat.

En nu lezen wij in de bovengenoemde Memorie van Antwoord: „Nopens de vooruitzichten van de bewerking van possentriehout ten behoeve van de papiernijverheid, kan de ondergeteekende mededeelen, dat pogingen tot uitvoer van dat hout voor het beoogde doel zijn mislukt.

Blijkens van Dr. A. H. B e r k h o u t verkregen inlichtingen kan de possentrie slechts een minderwaardige vezel leveren; dergelijke vezels zijn, naar diens meening, voor den uitvoer van geen waarde. Aan de oprichting van een Gouvernements-papierfabriek zal dus ook om deze reden niet kunnen worden gedacht."

Hoe nu? En de analyse van Prof. Syndall? En de proefverwerking in de Engelsche fabriek? Men kan toch niet aannemen, dat dit alles fantasie zou zijn.

Eenige opheldering van de eene of andere zijde is hier wel dringend noodig.

* * *

De Lawa-expeditie tot het verdrijven van stroopers — zie ons nummer van 14 Januari — heeft tot dusver geen succes gehad. „Als eerste resultaat van de expeditie onder luitenant-commissaris Meijer naar het Lawagebied gezonden, zijn gisteren — aldus „De West" van 12 Januari — te Paramaribo drie gewonden aangevoerd, terwijl bericht is ontvangen dat een der manschappen op het placer van de Compagnie des mines d'or begraven is.

Wie echter mocht meenen, dat deze gesneuvelden en gewonden gevallen zijn in den strijd tegen stroopers, zou zich vergissen. De manschappen der expeditie hebben op elkander geschoten...... bij ongeluk.

Het eerste ongeluk werd teweeg gebracht door den politiebeambte de Vries (fuselier), die bij het overtrekken van de haan van een geweer, dat hij ongeladen waande, zijn collega, den politiebeambte Goede, in de hartstreek schoot, en een ander collega, den beambte Callias, in het been trof. Goede overleed reeds na enkele uren. Hij was een oppassend beambte, 36 jaar, die, hoewel ongehuwd, vrouw en kinderen nalaat.

Enkele dagen daarna vond het tweede ongeluk plaats. De commissaris bevond zich met een tiental manschappen op het emplacement waar de stroopers een inval hadden gedaan. Een fuselier, die als dienstdoend beambte van politie was medegegaan, stond op post en zag een gedaante in het kreupelhout. Meenende met een strooper te doen te hebben, loste hij een schot, waardoor twee personen werden getroffen, de beambte de Vries (dezelfde die eenige dagen te voren Goede had doodgeschoten) en de fuselier (dienstdoende agent van politie) Kaleveld. De naam van den fuselier die dit schot loste, is ons nog niet bekend. Wij vernemen, dat hij verklaart w e r d a te hebben geroepen, doch geen antwoord bekwam. Van andere zijde zegt men, dat de schildwacht geroepen heeft en onmiddellijk geschoten

De drie gewonden zijn per schoener „Vliegende Hollander" van Albina naar Paramaribo overgebracht. Geen van drieën is levensgevaarlijk gewond.

Op het lijk van Goede is sectie gedaan door den geneesheer Williams, die de expeditie vergezelt."

Volgens de verdere mededeelingen van „De West" zou het doel der expeditie nog niet bereikt zijn en zou de commandant versterking gevraagd hebben.

Nader lezen we in „De West" van 22 Januari:

„De mail uit Albina bracht heden allerlei alarmeerende geruchten. Er zou een botsing hebben plaats gehad in Lawa, waarbij eenige manschappen der expeditie gedood en gewond zouden zijn, enz.

Gelukkig kunnen wij die geruchten tegenspreken. Ter bevoegder plaatse is tot heden niets bekend van een dergelijke botsing.

De geruchten zijn waarschijnlijk een gevolg van de aanvraag om versterking, die luitenant Meyer gezonden heeft.

Wat wel juist schijnt te zijn, is, dat een nieuwe ontmoeting heeft plaats gehad tusschen de stroopers en de gewapende expeditie, waarbij wederom luitenant Meyer de vlag heeft gestreken voor de stroopers. D e g e w a p e n d e e x p e d i t i e h e e f t z i c h t e r u g g e t r o k k e n e n d e s t r o o p e r s h e b b e n d e g o u d o n t g i n n i n g o p h e t p l a c e r h e r v a t.

De twintig manschappen, die Dinsdag naar Albina vertrokken, zijn allen doorgezonden naar Lawa, met luitenant Nieuwland. Alleen de korporaals Winkler en Sewing zijn te Albina achtergebleven, in de plaats van de korporaals Cooman en van Wetering, die met den heer Nieuwland zijn medegegaan.

Op Albina heeft men nu 1 sergeant, 2 korporaals en 6 fuseliers voor politiediensten. Waarschijnlijk zullen Dinsdag a.s. nog tien man daarheen worden gezonden.

Volgens gerucht zou de aanvraag van luitenant Meyer zijn geweest, om 50 man versterking te zenden, daar het aantal stroopers zeer groot zou zijn en er wel 180 geweerdragers onder zouden zijn.

De stroopers zouden aan de Marowijne zoowat overal voorkomen, en nu niet alleen goud, maar ook balata aan den Hollandschen kant stroopen."

* * *

Den 21en Januari heeft te Paramaribo de definitieve stichting plaats gehad van een Surinaamsche afdeeling van het Groene Kruis; feitelijk bestond deze reeds sedert 16 Mei 1914, toen op initiatief van baronesse van Asbeck tot de oprichting werd besloten en een voorloopig bestuur gekozen. De Voorzitter deelde mede, dat baron van Asbeck na zijne vroegere royale giften, aan de afdeeling opnieuw een bedrag van *f* 1000 had geschonken.

Het is een gelukkig verschijnsel, dat de Gouverneur groote belangstelling koestert voor alles wat in verband staat met de volksgezondheid. De afdeeling zal in Suriname heel wat nuttig werk te doen vinden.

* * *

Een vriendelijke hand geeft ons ter lezing „P o l i t i e k e- e n L e v e n s h e r i n n e r i n g e n". Gedichten door A. W. Marcus. Gedrukt bij H. B. Heyde te Paramaribo. Aan het verzoek hebben wij voldaan, maar aan een beoordeeling van de dikwijls diepzinnige verzen wagen wij ons niet. Die taak zij aan bevoegderen overgelaten.

In het voorbericht zegt de dichter, wiens portret den bundel siert: „Het uitbreken van den grooten Europeeschen oorlog, toen dit boek reeds ter perse was, heeft mij geen oogenblik doen twijfelen aan de uitgifte. Wel besloot ik deze uit te stellen en een beter geschikten tijd af te wachten. Immers mogen de woelingen geen beletsel wezen voor ontwikkeling der kunst en juist in zulke tijden moet iets uit het volk aan het volk welkom zijn, te meer waar deze edele kunst zoo weinig beoefend wordt in een land, dat steeds rijkelijk stof bevat op elk gebied."

Heel duidelijk is ons de gedachtengang der eerste twee zinnen niet. Ons lijkt de 2de zin te veel.

Een vraag: wij trachten onze Surinaamsche lezers op de hoogte te houden van hetgeen h i e r omtrent Suriname de pers verlaat; waarom zendt men aan het „Koloniaal Weekblad" geen recensie-exemplaren van geschriften, die in Suriname verschijnen?

* * *

Blijkens een van den gouverneur van Suriname ontvangen telegram is een tegen stroopers op een goudplacer aan de Lawa uitgezonden politiemacht op gewapenden tegenstand gestuit. Van de stroopers werden er dertien gedood en vijf gevangen genomen. De politie kreeg noch dooden, noch gewonden. (Stct.)

Curaçao.

In de „Curaçaosche Crt." van 8 Jan. j.l. lezen wij:

„Door den Gouverneur der kolonie uitgenoodigd zich tot eene commissie te willen vormen tot het inzamelen van gelden ter ondersteuning der noodlijdenden op Aruba en Bonaire en in de buitendistricten van Curaçao, geven ondergeteekenden gaarne aan dien oproep gehoor en richten zich bij deze met het volgende tot U.

Door het uitblijven van den regen en het mislukken van den oogst is de nood onder de bevolking dezer drie eilanden bijzonder groot. Armoede en gebrek heerschen alom en honger staat velen te wachten. Menigen huiszittenden arme, niet tot werken in staat, ontbreekt het allernoodzakelijkste.

Veel is er in den laatsten tijd gevraagd en steeds moest bij dezelfde personen aangeklopt worden, maar, waar een groot gedeelte der bevolking in zulke pijnlijke omstandigheden verkeert, meenen ondergeteekenden, daartoe door den Gouverneur aangespoord, een beroep te moeten doen op Uwe bekende liefdadigheid, in het volle vertrouwen U bereid te zullen vinden de armen, zooveel als in Uw vermogen is, te steunen en door deze moeilijke tijden heen te helpen.

Hoogachtend,
Mr. J. B. GORSIRA, Voorzitter.
MORRIS E. CURIEL.
H. J. C. HENRIQUEZ.
R. S. DE LANNOY.
LEON V. LEYBA.
S. E. L. MADURO.
W. R. MENKMAN.
A. G. STATIUS MULLER.
E. M. PENSO.
G. A. WINKEL.
B. E. VAN DER VEEN ZEPPENFELDT.
Mr. W. Ch. DE LA TRY ELLIS, Secretaris."

* * *

De „Amigoe" schrijft:

„Als een bewijs, hoe groot de armoede op Aruba is, mag wel gelden, dat terwijl in 1913 op Sabaneta slechts 16 menschen stierven, er in 1914 tot 25 Dec. reeds 46 gestorven waren.

De opgave van den Burgerlijken Stand op Aruba luidde: Gedurende de maand December 1914 werden 25 geboorten aangegeven, plus 2 levenloos en 31 sterfgevallen. Huwelijken hadden er 2 plaats.

Met voldoening vernam de redactie van bovengenoemd blad, dat de Gouverneur maatregelen genomen heeft ter bestrijding van de armoede op Aruba.

Aan zieken, zwakken en ouden van dagen wordt onderstand verstrekt, er wordt stroo uitgedeeld en geregeld 400 man aan werk geholpen."

Maar hiervoor zijn natuurlijk extra fondsen noodig en hoe lang zal deze toestand nog duren.

Mogen daarom velen ook hier in Nederland daadwerkelijk blijken geven van hun medegevoel voor die noodlijdenden!

* * *

„De Vrijmoedige" schrijft bij de jaarwisseling o.m.:

„Wij treden het nieuwe jaar 1915 onder bedroevende omstandigheden in. De felle droogte in het jongste regenseizoen heeft alle hoop op een goeden oogst in dit jaar uitgesloten. Tengevolge van die droogte heerscht nu reeds groote armoede onder het volk in de buitendistricten. Na verloop van een paar maanden zal de toestand aldaar verergeren, vooral doordien er in de stad geen werk, zooals vroeger bij het lossen en laden van tal van stoomschepen, te verkrijgen zal zijn. Gelukkig biedt het hoedenvlechten eenige, doch, wegens de lage prijzen der hoeden, geringe uitkomst: anders zoude de armoede hier grooter zijn.

Laten wij nochtans het hoofd niet hangen, maar vol

moed en vertrouwen en der woorden van Vondel „De hoop op beter kan niet deeren" indachtig, blijhartig en hoopvol de naaste toekomst te gemoet gaan.

1915 zij een gelukkig jaar voor allen, die zich op Curaçao's bodem bevinden!"

Ook wij, lezers van „Het Kol. Weekblad", kunnen allen, ieder naar vermogen, het onze bijdragen om deze hoop niet te beschamen.

* * *

De „Amigoe" van 9 Jan. j.l. vermeldt:

„Deze maand verwacht de Visscherij-onderneming Neptunus op Aruba de nieuwe koelmachine, van grooter capaciteit dan die welke thans in gebruik is. De „Aëroplan" is weder 2 Januari l.l. uitgevaren met gekoelde visch en men hoopt de Onderneming voortaan geregeld het bedrijf te kunnen blijven uitoefenen, en tot grooter ontwikkeling te brengen.

Het bestaan van een bloeiende visscherij zal ontegenzeggelijk de arme bevolking ten zegen zijn.

In het begin kan de prijs der visch wel wat stijgen en de consumptie duurder maken, maar in de toekomst zal het geld verdiend worden door een geheele groep personen, die op hun beurt het geld weer onder de menschen brengen.

Door den allerslechtsten toestand van Aruba is er op het oogenblik bijna geen verkoop van visch, ofschoon deze heel laag van prijs is; en, als gevolg van dit gebrek aan opkoopers, gaan de visschers ook minder uit visschen.

Het bedrijf heeft moed genoeg en vertrouwen om opnieuw te beginnen, nu de nieuwe koelmachine spoedig geplaatst zal zijn en de visschersvloot zal worden uitgebreid met eenige bootjes. Verwacht mag althans worden, dat de gelden hiervoor op de Begrooting uitgetrokken, ook in Nederland zullen worden toegestaan.

Kunnen er voldoende bootjes ter vischvangst worden uitgezonden, dan zal de aanvoer ook groot genoeg wezen om de visch onder het bereik te houden der arme bevolking van Aruba, die derhalve niet zal te lijden hebben bij een opbloei van het Bedrijf. Hoe eerder er met den aanbouw of aankoop der nieuwe bootjes begonnen kan worden des te beter.

Er moet een middel gezocht worden om de Arubianen aan geld te helpen en aan eten, een spoedige hulp aan de A. V. O. „Neptunus" is één dezer middelen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Conduitestaten der Inl. Ambtenaren. Het geheim houden van de conduite-staten der Inlandsche ambtenaren, achten dezen uit den booze. Het is niet goed en niet meer passend in dezen tijd, zeggen zij, want vele chefs, die beoordeelen moeten, letten meer op uiterlijk vertoon van onderdanigheid (k a h o r m a t t a n) en wat dies meer zij, dan op werkelijke kunde en geschiktheid. De Regeering wil hebben, dat er goed gediend wordt, gewerkt in het belang van land en volk en dat gebroken wordt met verouderde gebruiken en eerbiedsbewijzen, die in onzen tijd geen zin of waarde hebben. Maar toch worden vele ondergeschikte ambtenaren, die overigens hun plicht doen, maar toch niet willen of kunnen schikken aan de particuliere inzichten, nukken en grillen van hunne Inlandsche superieuren „ongeschikt" verklaard. En omgekeerd, ambtenaren, die overigens geen cent waard zijn, worden geschikt verklaard en geprezen, omdat zij met den stroopkwast kunnen omgaan. Wanneer geen strenge maatregelen genomen worden, geeft een h o r m a t - c i r c u l a r i r e, welke en de hoeveelste ook, niets! De lagere ambtenaren zijn, wat ontwikkeling en karakter betreft nog niet zóó ver, dat zij tegenover hunne chefs voor hunne rechten durven opkomen, zooals het Bestuur het hebben wil. Zij gevoelen zich nog te afhankelijk van hunne chefs, die hen broodeloos kan maken. Daarom is het noodig de conduitestaten niet langer voor de betrokken ambtenaren geheim te houden, maar hen bekend te maken, opdat een ieder er zijn voordeel mee kan doen. Ook in het belang van het Bestuur, dat dan beter gediend zal worden.

Bovenstaande beschouwingen werden gehouden in een vergadering van M a n g o e n H a r d j o te Poerworedjo, bestaande uit ambtenaren van verschillende takken van dienst, en daarna in een request onder de aandacht van den G. G. gebracht.

De S i n a r D j a w a maakte hiervan melding.

Grieven van Moskeedienaren. Ook het personeel, verbonden aan den dienst in de moskeeën heeft zijn grieven. Een schrijver in de B i n t a n g S o e r a b a j a vermeldt hoe het in een naburige afdeeling te dien opzichte gesteld is: Elke moskee heeft zijn eigen personeel, dat aangewezen is om het bedehuis te onderhouden en de een of andere functie in verband met den godsdienst te vervullen. In een zeker regentschap is de formatie aldus geregeld: Aan het hoofd staat de P a n g o e l o e, dan volgt de B i l a l of Pangoeloe-plaatsvervanger, vervolgens de schrijver, de L o e r a h k e t i b, de verschillende k e t i b s, de k e t i b S o e r a n a t a n, de m o d i n en de m e r b o t. De k e t i b s, m a d i n en m e r b o t zijn speciaal aangewezen voor het onderhoud en de bewaking van de moskee. De k e t i b S o e r a n a t a n trekt zijn bezoldiging ook uit de inkomsten aan de moskee; hij werkt evenwel niet in de m e s d j i d, maar in de k a b o e p a t e n (regentswoning) *). Om de beurt, eens in de week, is iedere ketib, ketib Soeranatan, m. a. w. belast met den dienst in de kaboepaten. 's Ochtends moet hij het stof in de p e n d o p o afvegen, stoelen en tafels schoonmaken. Daarna wacht hij, buiten op den grond gezeten, onder een sawoboom de bevelen af, die hem gegeven zullen worden. Heeft de regent of de d j o e r o e t o e l i s een brief weg te laten brengen, dan wordt hij er mede belast. 's Nachts moet hij in de p e n d o p o slapen, op den kouden gepleisterden vloer, zonder t i k a r of hoofdkussen, en in het gezelschap van de honden van zijn meester. Vaak gebeurt 't, dat hij dan nog uit zijn slaap wordt geroepen om s i r i h of iets anders te koopen. Dit is toch wel een werk en een behandeling, die onwaardig genoemd mogen worden voor een beambte van een moskee! De naam en de beteekenis van het woord k e t i b of c h a t i b duiden toch iets anders aan, dan huis of tuinbediende van den regent. De m o d i n en m e r b o t zijn lagere beambten, die natuurlijk ook graag promotie willen maken, maar al wachten zij ook bij tientallen van jaren, het geeft hun niets. Als de een of andere ketib sterft of zijn ontslag vraagt, dan wordt hij door zijn zoon vervangen, al weet deze ook nog niets van het werk af, dat hem te wachten staat, en zonder dat hij tevoren in een lagere betrekking is werkzaam geweest. Of hij wordt niet door een familielid vervangen, maar dan doet deze het werk voor niets, of is ook elken dag in de kaboepaten te vinden. Als er een hoogere betrekking open komt, die van d j o e r o e t o e l i s, b i l a l of l o e r a h k e t i b, dan wordt daarvoor de zoon of schoonzoon van een ander familielid van den p a n g o e l o e genomen, die ook geen enkel bewijs van bekwaamheid of geschiktheid gegeven heeft. Deze wijze van verkiezing en aanstelling van ambtenaren, behoorende tot den dienst in de m i s s i g i t s, wekt natuurlijk meer en meer ontevredenheid en misnoegen op. Ook de traktementen zijn niet billijk geregeld. De m e r b o t bv. krijgt *f* 2.50 in de maand, (nml. in het distrikt, dat de berichtgever op het oog heeft), dus 10 duiten per dag; geheel onvoldoende om in eigen onderhoud te voorzien, laat staan voor vrouw en kinderen te zorgen en om kleeren te koopen. Hoe komen zij verder aan den kost? Maar meestal zijn het oude afgeleefde menschen, die m e r b o t gemaakt worden, die geen hoogeren spiraties meer kennen en met een hongerloon genoegen nemen. Doch in elk geval is *f* 2.50 's maands geen betaling. De Inlandsche chefs kunnen dit zelf nog beter dan ieder ander beoordeelen. Feitelijk mag geen lager loon dan van *f* 10.— 's maands bepaald worden. Onbegrijpelijk is het, meent schrijver, dat zulke toestanden nog in de 20ste eeuw bestaan.

*) Soeranatan beteekent eigenlijk: moskee binnen de kraton, de hofkapel van den Vorst, waarin door den Maspangoeloe en de Soeronotos dienst gehouden wordt. Soeronoto was de naam van een corps gewapende geestelijken.

Inl. Kinderkliniek. Wij hebben toch reden van dankbaarheid, alzoo de B i n t a n g S o e r a b a j a, dat er nog goede menschen onder de Hollanders zijn, die véél voor den Javaan, den kleinen man, over hebben. Dokter Van Lissa heeft te Soerabaja eén polikliniek geopend. Speciaal voor Inlandsche kinderen tegen kostelooze behandeling. Een apotheek zal er aan verbonden worden, die de geneesmiddelen kosteloos verstrekt.

Hollandsche Cursussen. Het Soerabajaasche school-Comité heeft, volgens hetzelfde blad, succes van zijn werk en streven. Het verlangen der Inlanders om 't Hollandsch te leeren, is zóó sterk en de toevloed der Inlandsche kinderen zóó groot, dat op de cursussen geen plaats genoeg meer voor hen is, wat een groote teleurstelling is voor velen. Maar nu is er een nieuwe vereeniging: „M a d j o e n i n g B o n g s o D j o w o" (de vooruitgang van den Javaan), die naar men hoopt, de zaak in breeder kring ten uitvoer kan brengen. Het nieuwe bestuur heeft al dadelijk aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur en de schoolcommissie vergunning gevraagd, om het schoolgebouw te Pasar Toeri in gebruik te mogen hebben voor de leerlingen van M.B.D. Het aantal onderwijzers zal worden vermeerderd. Eén Europeesche onderwijzer is er reeds aan toegevoegd; en nu is ook een Javaansche onderwijzeres gekomen, afkomstig van de 7e klas van een lagere school, een dochter van den redacteur van dit blad (den heer Matheus Jr.) Zij heeft van jongsaf omgang gehad met Europeesche kinderen. Deze vereeniging wordt onder de Inlandsche bevolking zeer gewaardeerd. Veel wordt van haar in 't belang van het onderwijs verwacht. Reeds 300 leerlingen hebben zich er bij aangesloten. De Regent van Soerabaja is er beschermheer van geworden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De hormatkwestie. Deze schijnt nog niet overal op bevredigende wijze opgelost te zijn, schrijft de „P e w a r t a S o e r a b a j a." In een afdeeling van de residentie Madoera kregen de Inlandsche ambtenaren op een zekeren dag van den Regent de mededeeling, dat zij in 't vervolg op de k o e m p o e l l a n s ten zijnent in witte kleedij konden verschijnen en op stoelen mochten plaats nemen. Vóórdat zij nog aan deze uitnoodiging gevolg konden geven, werd bedoelde vergunning eenige dagen later weer ingetrokken. De Inlandsche ambtenaren in zijn regentschap moeten nu weer in 't zwart gekleed opkomen en op den grond zitten (s i l o). In hetzelfde gewest mogen in de ééne afdeeling de Inlandsche ambtenaren wel, en in een andere weer niet in de Europeesche kleederdracht gekleed gaan. De „S i n a r S u m a t r a" schrijft, dat ten aanzien van de k a h o r m a t t a n een toestand van a n a r c h i e (sic) is ontstaan. Te hopen is het, dat de hoofden van Gewestelijk Bestuur in hunne gewesten hierin orde brengen.

Het zam zam water. Het geloof in de wonderkracht

hiervan is nog niet verdwenen, verhaalt de „P e r n i a g a n", het vult nog steeds de zakken der van Mekka terugkeerende H a d j i s. Het werd ook nu weer door tal van h a d j i s uit Mekka meegebracht, en kan volgens de beweringen dezer vrome menschen met succes tegen cholera en pokken worden ingenomen. De Inlanders koopen dit water met graagte.

„Java Herald". De „S i a H w e e P o" is met 1 Jan. van dit jaar als een weekblad verschenen onder dezen nieuwen naam. Als hoofdredacteur is opgetreden de heer K w e e H i n g T j i a t, een bekende, zoowel in de Chineesche als Maleische pers, door vele artikelen, die hij reeds vroeger in andere weekbladen geleverd heeft.

J a v a H e r a l d zou beteekenen P e m b r i t a P o e l a D j a w a, nieuwsblad voor het eiland Java. Met de verandering van naam wordt echter geenszins verandering van programma bedoeld, het zal de meeste zorg besteden voor het plaatsen van wetenswaardige artikelen in een beschaafden toon geschreven en de eensgezindheid onder de Chineezen bevorderen. Er werd al dadelijk een advertentie opgenomen van de Vereeniging H o a K i a u w B i a n H a p H w e e, waarin wordt medegedeeld, dat de kinderen van arme Chineezen kosteloos kunnen worden toegelaten op de T j i o n g H o k H a k T o n g-dagschool (Soerabaja) en dat ook de kosten voor kleeding, schoeisel en hoofdbedekking door deze vereeniging gedragen worden.

Een nieuwe Chineesche Vereeniging. Te Soerabaja is volgens de „P e w a r t a S o e r a b a j a" een vereeniging de „S o e n T h i a n H w e e" als rechtspersoon erkend. De voornaamste bepalingen, die het doel daarvan omschrijven, luiden als volgt: a. Als een lid zijn vader of moeder door den dood verliest, zal de geheele vereeniging met hem meerouwen en daarvan ook in het sterfhuis en bij de begrafenis doen blijken. b. Als een lid zonder betrekking is, moeten de andere leden een baantje voor hem zoeken. c. Als hij in geldverlegenheid is, moeten de andere leden hem bijspringen. d. Als hij op straat letsel ondervindt, hem daar door carembolatge of iets anders een ongeluk overkomt, moeten de andere leden hem helpen, thuis brengen, enz.

De „P e w a r t a S o e r a b a j a" vreest, of deze vereeniging lang zal blijven bestaan. In elk geval worden haar de beste wenschen gegeven en de hoop wordt uitgesproken, dat het bestuur daarvan niet door de ziekte, genaamd „b o s è n" (lusteloosheid en verveling) zal worden aangetast.

Snel Recht. Den 7en December 1914 kwam te Penang, des voormiddags 7 uur de „van den Bosch" aan, een stoomer (passagiersboot) van de Koninklijke Paketvaart-Mij. — alzoo de „P e r n i a g a n". — De gezagvoerder deelde toen aan den ambtenaar van politie, die de boot kwam inspecteeren, mede, dat onderweg tusschen Singapore en Penang een diefstal had plaats gehad van een tasch met juweelen ter waarde van 50 pd. st. en ten nadeele van een Japanschen passagier, maar dat de goederen reeds teruggevonden waren bij twee matrozen, op heeterdaad betrapt, en sedert in hechtenis gesteld. De zaak werd te Penang terstond bij het gerecht aanhangig gemaakt. Beklaagden en getuigen werden nog op denzelfden dag gehoord. Om 9 uur v.m. nam de politieman de beide matrozen mee naar den wal. Om 10 uur werd de 2e officier, die de dieven op heeterdaad betrapt had, gehoord. Om 11 uur kwam de zaak voor de C o u r t en vóór 12 uur werd het vonnis uitgesproken. De dieven kregen ieder 6 maanden h a r d l a b o u r. Dit eerst noemt men snel en goed recht, zegt het blad. Anders is het in ons Indië, waar de zaken maanden en maanden lang worden aangehouden, vóórdat zij berecht worden.

Van Vreemde Koloniën.

De handelsvooruitzichten van Britsch Indië.

De op 26 December te Madras gehouden Indian Industrial Conference, is door den voorzitter, den heer Manmohandas Ramji uit Bombay, geopend met een rede over de tegenwoordige stelling van de Indische nijverheid, die, zooals de Times of India van 2 Januari haar overbrengt, onze aandacht nog wel verdiend.

Na een korte uiteenzetting van de beteekenis der Swadeshi-beweging, die haar fouten en gebreken heeft gehad, maar nu op vasten bodem staat, sprak hij vertrouwen uit in den groei der inheemsche nijverheid. Door samenwerking zijn resultaten verkregen die veel beloven. Maar 't heeft toch ontbroken aan bekwame mannen, om de instellingen ten volle tot haar recht te doen komen. Technische kennis alleen is niet voldoende, maar de leiders moeten ook hoog staan door handelseerlijkheid. In hetgeen aan technische kennis te kort schiet, is in hoofdzaak door regeeringshulp te voorzien. Maar het verheffen van den standaard der handelsmoraliteit bij de voormannen der maatschappijen van vereend bezit, kan alleen verkregen worden door het aankweken van een sterke publieke overtuiging, die gericht is tegen het toelaten van een lageren standaard. De regeering heeft door de invoering van de Indian Companies' Act in de goede richting medegewerkt. Hierdoor, door een zeer gunstig jaar voor den landbouw, maar vooral door het toenemend vertrouwen der Indiërs op zich zelf en op elkander heeft de crisis, veroorzaakt door den tegenspoed van de swadeshi banken, niet de gevolgen gehad, die ervan werden gevreesd. De nadeelige gevolgen klaarden al op, toen de oorlog uitbrak, die ook den handel en de nijverheid van Indië niet ongemoeid liet.

De staking van den uitvoer was een harde slag voor den landbouw, en van dezen hangt de handel in groote mate af. Alle zaken in 't binnenland leden er ook merkbaar door, de financieele ondernemingen zeker niet 't minst. De artikelen van invoer vonden veelal geen afnemers, zoodat een overdaad opgestapeld bleef. De spreker bracht hulde aan de regeering voor de wijze, waarop zij steun en weer gang in de zaken had weten te brengen. De Warinsurance scheme gaf een waarborg voor de kansen, die de verzekeringsmaatschappijen te dragen kregen, waardoor de kusthandel zeer gebaat is geworden. De Br. vloot beschermde den handel over zee, zoodat deze met de bevriende en neutrale mogendheden onderhouden kon worden, niettegenstaande de oorlog op z'n felst tot dicht bij de Britsche kust woedt. De geschokte handel in Indië kwam weer vrij spoedig op zijn verhaal, de uitvoer herleefde en groot onheil werd zoodoende voorkomen. De kolonie moet er op bedacht zijn den invoer van Duitschland en Oostenrijk om te zetten door eigen krachten, of door invoer van 't moederland. Maar hiervan mag niet te veel worden verwacht, aangezien Duitschland slechts voor 6.9 percent in den invoer en voor 10.3 percent in den uitvoer voorkomt. Voor Oostenrijk reiken die cijfers slechts tot een derde van de Duitsche.

Meer verwacht de heer Monmohandas Ramji voor de ontwikkeling van Indië's nijverheid en landbouw van de instelling van regeerings experts, die advies zullen geven voor welke ondernemingen levensvatbaarheid te verwachten is. Is een hiervoor in te stellen afzonderlijke consulaire dienst te veel geëischt, dan kunnen aan de consulaten toch afdeelingen voor dit belang worden toegevoegd. Daar moeten de gegevens verzameld worden, waaruit gevolgtrekkingen zijn te maken. Zij moeten de vraagbaken worden voor alles wat voortbrengselen en waren betreft, beschikbaarstelling van fondsen, de werking en 't aanleggen van irrigatie, de uitbreiding van 't spoorweg- en wegennet, enz. enz.

Spr. staat een afzonderlijk departement van spoorwegen en irrigatie voor, dat hij dan los zou willen maken van het departement der openbare werken.

Door coöperatie moet het bestaan van kleine banken in het binnenland mogelijk worden gemaakt.

De doorstane crisis heeft het bewijs geleverd, dat landbouw, handel en nijverheid in samenwerking tegen een flinken stoot bestand zijn. Dit is de goede zijde van de doorstane moeilijkheden en hieruit is de verwachting te putten, dat na den oorlog voor Br. Indië een tijdperk van nieuwen bloei zal aanbreken.

Uitvoer van rijst uit Indochina naar Ned.-Indië.

Wij vinden in de Dépêche Coloniale van 3 Februari het volgende bericht.

De Handelskamer te Saigon en het syndicaat van exportateurs, getroffen door het verbod van uitvoer van rijst uit Indochina naar Nederl. Indië, hebben den député van Cochinchina verzocht krachtig tusschenbeide te komen opdat, met eerbiediging van de nationale defensiebelangen, dat verbod zou worden opgeheven, althans voor de reeds gesloten contracten.

De heer Ernest Outrey heeft den minister van koloniën en den gouverneur-generaal Roume op de hoogte gebracht en zich in verbinding gesteld met den heer Branet, directeur-generaal der douanen en voorzitter der interministrerieele commissie voor de douanen. Na onderzoek der zaak door deze commissie, is vastgesteld, dat zonder hooge belangen der landsverdediging in eenig opzicht te na te komen, het uitvoerverbod voor rijst naar Nederl.-Indië zou kunnen worden opgeheven.

Het blad juicht het genomen besluit toe, de uitvoer van de rijst wordt er door begunstigd, en deze was ernstig getroffen door de sedert den aanvang van den oorlog getroffen maatregelen, waartegen de député van Cochinchina, het comité voor den handel en de nijverheid van Indochina, de Union Coloniale, de interparlementaire koloniale groep en de douanecommissie der Kamer herhaaldelijk zijn opgekomen.

Men zal in het boven medegedeelde over den handel in Br. Indië en het hier weergegevene over dien in de Fr. kolonie groote overeenstemming kunnen opmerken, al ligt in de wijze van uiten over het verschijnsel en over de verkregen goede uitkomst in Br. Indië en in de Fransche kolonie ook een groote tegenstelling.

Marokko.

Wat te denken van de houding van de Marokkaansche bevolking tegenover den Franschen protector? De Fr. bladen weten ervan te vertellen, hoe het godsdienstige Moeloedfeest door de bevolking te baat is genomen om uiting te geven aan haar oprechte gehechtheid aan den sultan. Uit alle deelen van 't rijk zijn afgevaardigden gekomen, voorgegaan door de caïds en khalifats, om eerbiedige hulde te brengen aan hem, die voor de Marokkanen het ware hoofd der geloovigen is.

Meer dan 4000 ruiters waren den 28en Januari hiertoe naar Rabat gekomen, waaronder ook vertegenwoordigers van de laatst onderworpen streken, zooals de Atlas, de Tadla, Zuid Meknes. Deze trouwe opkomst is van groote beteekenis voor het gezag van den sultan, maar tevens voor de veiligheid, die door het geheele gebied heerscht.

Sultan Moelaï Yoessef ontving eerst de betuigingen van trouw van alle stammen. Daarna begaf hij zich met de voornaamste autoriteiten naar het paleis van den Franschen commissaris-generaal. Hij sprak aan generaal Lyautey zijn voldoening uit over den politieken toestand in Marokko en verzocht hem aan de Fr. regeering zijn erkentelijkheid over te brengen voor den ondervonden steun, waardoor de rust in het rijk is hersteld. Hij wees met voldoening op de hulp, die Marokkaansche troepen aan het Fr. leger mochten brengen, waardoor de schuld werd afgedaan, die Marokko heeft aan het Fransche gouvernement.

„Tasviri Efhiar", een Turksch blad, heeft een reeks brieven gepubliceerd van het Marokkaansche hoofd Abdoel Malik, die den toestand in Fez althans onder een ander licht stellen. In een van 24 December gedagteekend, uit Casablanca verzonden schrijven, verklaart Abdoel Malik b.v. na veertien dagen strijden er in geslaagd te zijn Fez te nemen, waar hij door de bevolking met de grootste geestdrift zou zijn begroet. De overwinnaars maakten een rijken buit, terwijl hun verliezen van weinig beteekenis waren. De Franschen verloren 3500 man aan dooden en gevangenen, verschillende mitrailleurs, 9 kanonnen, vele wagens met voorraden en 2 ambulance-afdeelingen. De bevolking van 't door de Marokkanen weer bevrijde gebied sloot zich bij de troepen van Abdoel Malik aan.

In haar geheel lijkt de voorstelling niet zeer betrouwbaar. Een opstand is geenszins onwaarschijnlijk in een pas met moeite vermeesterd land en een nederlaag is niet onmogelijk, maar niet aannemelijk lijkt een zwak verzet door een zoo sterke bezetting, dat zij 3500 man kan verliezen, of, als het verzet niet zwak geweest is, dan is een overwinning met geringe verliezen aan de zijde van de Marokkaansche aanvallers weer bezwaarlijk te gelooven.

Vermoedelijk heeft Abdoel Malik den wensch omgezet in de verwezenlijking.

Oorlogsdaad in Canada?

Als het waar is, dat Werner von Horn de poging om de brug van den Canadian-Pacific spoorweg in de lucht

te doen springen, volbracht op aansporing of met medeweten van de D. regeering, dan wordt deze oorlog wel de meest sprekende ontkenning van den regel, dat de krijg bij voorkeur tot de legermachten, met ontziening van de niet-militairen worde bepaald. De brug is tusschen Vanceboro, in den staat Maine, en St. Croix, in Nieuw Brunswijk, gelegen, bij de N. Amerikaansch-Canadeesche grens. De poging werd met dynamiet gedaan, de brug werd slechts licht beschadigd, de schuldige kon gemakkelijk op Amerikaansch gebied ontkomen, hetgeen hem dan ook gelukte. Maar hij werd er gearresteerd. De E. gezant heeft aan het ministerie van buitenlandsche zaken te Washington het formeel verzoek gedaan om uitlevering naar Canada, maar von Horn heeft er bij den D. gezant op aangedrongen, zich hiertegen te verzetten, daar hij geen misdadiger, maar een uitgewekene is. Intusschen heeft de rechter te Vancebero hem tot 30 dg. gevangenisstraf veroordeeld, wegens vernieling van eigendom in die stad, waar tal van ruiten vernield zijn door de ontploffing. Zoo is hij voor een tijdje opgeborgen en kan N. Am. over zijn uitlevering nadenken.

In Mesopotanië.

Onder het voorbehoud, dat nimmer te vergeten is bij overneming van berichten van het Osmansche inlichtingsbureau, geven wij de volgende bijzonderheden van een T. overwinning op de E. in Mesopotamië. Op 20 en 21 Januari rukten 6 bataljons E. infanterie met 4 batterijen en 2 afdeelingen machinegeschut, ondersteund door 3 kanonneerbooten en een als kanonneerboot uitgerust schip, des nachts in een verspreide linie tegen den linkervleugel der T. stelling bij Korna op. De kanonneerbooten openden het vuur op 5 KM., het werd krachtig door de T. beantwoord. De T. reserves gingen tot een tegenaanval over, waaraan de bezetting der T. stelling weldra ook deelnam. De Britsche macht bleek hiertegen niet bestand, zij zou in wanorde geweken zijn en daarbij zware verliezen geleden hebben. Het bericht spreekt van 400 dooden en 600 gewonden, benevens grooten voorraad oorlogsmateriaal en verplegingsartikelen. De T. zouden nauwelijks een tiende van deze verliezen aan manschappen te boeken hebben.

De T. troepen hebben, door Arabische stammen versterkt, aan de E. voorts een voorposten-stelling ontrukt ten N. van Mohammara, bij de samenvloeiing van Karoen en Sjat el Arab, van waar zij naar Basra oprukken.

Portugal in Angola.

Uit Lissabon vertrekt versterking voor de militaire macht naar Angola. Heette het eerst, dat dit verband hield met de voortdurende aanwezigheid van D. troepen in die groote Port. kolonie, nader is juist de verklaring gekomen, dat de D. over hun eigen grens zijn terug gegaan, zoodat dit in het reine is. De uitzending der versterking zou dan wezen om oproerige stamhoofden tot onderwerping te brengen, zij zijn met name genoemd, het zal dus zoo wel wezen, maar het zijn hoofden van stammen nabij de D.-P. grens. Bovendien is het vrijwillig verlaten van het P. gebied door de D. zeer schoorvoetend gegaan, zoodat de uitbreiding der troepenmacht wel niet geheel vreemd zal zijn aan vrees voor nieuwe botsing tusschen de blanken en voor voortduren van het verlangen om daar vóór of bij den vrede wijziging in de grenzen te brengen. Al is er formeel geen oorlog tusschen D. en P.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

De heer H. Th. Kal opent de Febr.-afl. van het Kol. Tijdschr. met „Eenige opmerkingen over bestuur en zending op Java en Madura, in verband met de Sarikat-Islam-beweging en den nood der tijden". De schr. neemt het Binnenlandsch Bestuur in bescherming tegen z.i. onverdiende aanvallen; dit is in hoofdzaak de strekking van het artikel.

Aan de hand van een studie van Dr. H. Wick over die „Farbigenrechtspflege in dem deutschen Schutzgebieten", geeft H. een overzicht van de rechtspraak over Inlanders in de Duitsche Koloniën voor zoover betreft het arbeidscontract, het strafrecht en het procesrecht. Deze verhandeling wordt in een volgende afl. voortgezet.

De heer H. Doeff bespreekt het rapport van de volkstelling in Britsch-Indië, gehouden in 1911, waarvan onlangs de resultaten zijn gepubliceerd in een „blauwboek". Het rapport is volgens den heer D. een ware schatkamer van gegevens van allerlei aard; hij uit daarom zijne bewondering voor de wijze, waarop de ambtenaren van de B.-I. regeering het werk der volkstelling hebben opgevat. Schr. vindt het jammer, dat de volkstelling in ons Indië, die in dit jaar zou worden gehouden, voorloopig uitgesteld is.

De heer J. Tideman komt nog eens terug op zijn artikel in de Sept.-afl. van het Kol. Tijdschr. „Het corps civiele gezaghebbers in de bestuursoganisatie een zaak van ondergeschikten aard"?, hij zegt toen geen persoonlijken aanval op den regeeringscommissaris De Graaff bedoeld te hebben, gelijk hem verweten is.

In de Sept.-afl. hield de heer J. van Dissel een betoog over de z.i. onbillijke bevoorrechting der Chineezen en andere Vr. Oosterlingen bij Inlanders waar het belastingheffen betreft; thans komt hij materiaal aandragen om dat betoog kracht bij te zetten.

De heer W. J. Ketjen bespreekt het Decentralisatie-verslag over 1913—1914, alzoo een overzicht gevende van het voornaamste wat door de Indische Locale Raden in het verslagjaar werd verricht.

Verder bevat deze aflevering: Verscheidenheden, door H. D. (De pestambulances, (met foto's). — De verdediging van Ned.-Indië). — Kroniek, door Tertius. — Inlandsche en Chineesche persoverzichten, door Walbeehm en Blok. — Uit allerhande bron (De bestuursorganisatie in de Eerste Kamer. — De huidige economische toestand van Java). — Mededeelingen.

Tijdschr. Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië, Nov.-Dec. afl.

Onder het opschrift Buitenzorgsche kritiek, neemt de bekende T. Ottolander de partij op van Dr. S. H. Koorders, wiens standaardwerk „Excursionsflora voor Java" aan felle critiek heeft blootgestaan, voornl. van de zijde van den botanucis C. A. Backer en Dr. Boorsma.

Een man die zijn vader en moeder vermoord heeft kan haast aan geen feller bejegening bloot staan dan Koorders, zegt de heer O. en laat daarop volgen: „De heeren botanici aan het Herbarium te Buitenzorg werken ieder op eigen houtje, ieder voor zich zelf; organische samenwerking is er niet, collegiale samenwerking nog veel minder. Maar allen werken zij samen den heer Koorders, die den titel van „Houtvester van het Boschwezen" voert, den voet dwars te zetten".

Dr. Koorders heeft er recht op, ook al is hij nog maar steeds houtvester gebleven, zijn studiën aan de Indische flora en aan door zijn initiatief en zijn organisatie bijeengebrachte herbarium te voltooien, meent de schrijver en het zal volgens hem een schande zijn voor Indië, indien aan Koorders een rustig arbeiden ten dienste der botanische wetenschap en ten voordeele der Ind. landbouwindustrie niet wordt gewaarborgd in een rang, die met zijn verdiensten en capaciteiten overeenstemt.

Dr. Koorders heeft intusschen ook zelf zijn critiek beantwoord en wel in een weinig bekend geschrift(althans hier te lande) met den eigenaardigen, veelzeggenden titel: Opmerkingen over eene Buitenzorgsche kritiek op mijne Excursionsflora van Java. Verweerschrift, op last van den Hoofdinspecteur-Chef van den dienst van het boschwezen van Ned.-Indië samengesteld en uitgegeven door Dr. S. H. Koorders, houtvester.

Van den overigen inhoud dezer afl. wordt genoemd: Een centraal rubberstation voor Nederlandsch-Indië. — Een en ander over Australië's financiën (vervolg). — Over groenbemesting in de theecultuur, door V. A. M. Beguin. — Afgemalen suikerfabrieken op Java, campagne 1914. — De Stockmotorploeg op de suikerfabriek Rewouloeh. — De regenval op Java.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 6: De theekultuur in de Preanger. Voordracht van den heer O. van Vuuren voor de Ned. afd. der N.-I. Mij. van Nijverh. en Landb. (met afb.). — Over de caogulatie van caoutchouc. Voordracht, gehouden in de Malangsche Landbouw-vereeniging, door L. A. van Rijn. — De overzeesche oorlog en de handel. — Kultuurberichten (De koffiekultuur ter Oostkust van Sumatra. — De Balata-ordonnantie in Suriname). — Productie-berichten van Kultuurondernemingen. — Kleine mededeelingen (Zoutontginningen in Indië). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

De zeemacht voor Ned.-Indië.

Aldus het opschrift van een artikel van den gep. Vice-Admiraal N. Mac Leod in het 1 Febr. nr. van het Nederlandsche Zeewezen. Eigenlijk is dit artikel eene critische beschouwing van (of beter: heeft tot uitgangspunt) het bekende Rapport der Staatscommissie voor de verdediging van Ned.-Indië. Het heeft den schr. bij de lezing van het rapport getroffen, dat de „zeer doorwrochte, schoone staatkundige en militaire beschouwingen, die misschien boven allen lof verheven zijn, als praemissen niet gevolgd worden door conclusies die er op passen, zoodat men ten slotte den indruk krijgt, dat een berg een muis heeft gebaard".

De groote inconsequentie van het Rapport is, volgens adm. M. L., dat de Zeemacht, door de Staatscommissie gevraagd, niet voldoet aan de eischen, door haar zelve gesteld.

Ook is de schr. van oordeel, dat de door de Staatscommissie beschikbaar geachte gelden met voordeel op een andere wijze kunnen worden aangewend, dan zij heeft aangegeven. Volgens het plan der commissie n.l. zou men, door in 3 jaar ƒ107.575.000 uit te geven, daarvoor verkregen hebben 2 pantserschepen, 3 torpedokruisers van 1200 ton, 2 onderzeebooten (en 2 nog niet gereed), met de reeds aanwezige 8 torpedojagers en 8 torpedobooten, benevens een kostbare vlootbasis, die niet in evenredigheid is met hetgeen daarin geborgen wordt.

Besteedt men echter de ƒ107.575.000 aan datgene, wat volgens adm. Mac Leod het meest noodig is, n.l. onderzeebooten, slagkruisers en torpedomateriaal, terwijl men zich voorloopig met Soerabaja als oorlogshaven tevreden stelt, dan kan na drie jaar de Indische zeemacht bestaan uit: 3 salgkruisers, 10 duikbooten, 8 torpedojagers (reeds aanwezig), 12 torpedobooten (waarvan 8 reeds aanwezig) en twee mijnenleggers (reeds aanwezig).

Verder is de schr. het met de Staatscommissie niet eens, waar deze aan de verdediging te land weinig waarde hecht, ja van meening is, dat na eene eventueele vernietiging der vloot, de landsverdediging slechts het karakter kan dragen van eenig rekken van verzet. Het is namelijk volgens adm. M. L. volstrekt niet bewezen, dat het Indische leger het tegen een geland leger zou moeten afleggen. De tegenwoordige oorlog toont de groote kracht aan van verdedigende stellingen; deze kunnen den aanvaller zeer lang tegenhouden. Door talrijke artillerie, door vooraf gereed gemaakte stellingen, door spoorwegverbindingen en door de eigenaardige taktiek van onze inlandsche troepen, zoowel van het eigenlijke leger als van hulptroepen, kunnen wij sterker zijn dan een over zee komende aanvaller.

De rubbercultuur ter Oostkust van Sumatra.

Aan eene opgave, in druk uitgegeven door de Handelsvereeniging te Medan, zijn de volgende gegevens ontleend.

De totale uitgestrektheid van den rubber-aanplant ter Oostkust van Sumatra was op 1 Juli 1914 te stellen op c.a. 244.203 acres, waarvan ca. 40.000 acres productief waren.

De ontwikkeling van de rubber cultuur in dit gewest blijkt uit de volgende cijfers:

Jaar	Uitgestrektheid van den aanplant (in acres).
eind 1902	ca. 435 (?)
„ 1903	„ 1.045 (?)
„ 1904	„ 1.610 (?)
„ 1905	„ 3.350
„ 1906	„ 5.110
„ 1907	„ 16.785
„ 1908	„ 32.347
„ 1909	„ 54.170
„ 1910	„ 73.826
„ 1911	„ 127.000
„ 1912	„ 213.000
„ 1913	„ 239.650
medio 1914	„ 244.203

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Het November-nr. bevat o.m.: Verhooging van het uitvoerrecht op boschproducten, door van Zon. — Overzicht

van de resultaten der in het 1e semester 1914 gehouden venduties, door E. H. B. Brascamp. — Wat autoriteiten niet weten, wat houtvester wel weten en wat houthandelaren niet willen weten, door C. W. — De bestuursorganisatie en het boschwezen, door E. H. B. B. — Een bezienswaardigheid van de vierde rubbertentoonstelling te Londen, Juli 1914. — Enz.

Oermenschen.

Pr. Jos. v. d. Kolk, missionaris op Ned. Nieuw-Guinea, schrijft een artikelenreeks in de Annalen van O. L. Vrouw van het H. Hart, waarin karakterschetjes van Papoea-typen, waarmede de schr. in aanraking kwam.

In het nr. van 15 Febr. laat de schr. zijn lezers kennis maken met een Marindinees, Bokè genoemd, één die al min of meer beschaafd is. Zie hier een brokstukje.

Bokè is vooruitstrevend: en daarom vervangt hij zijn gewone versierselen door alleilei poe-rommel: soldatenknoopen aan een touwtje op zijn borst, een looden-knots in plaats van een steenen, een oud tandenborsteltje of een blikken kindertrompetje op zijn rug, een paar oude geweerpatronen in zijn doorboorde neusvleugels, een kettinkje aan zijn oorlel, een rammelend belletje aan zijn kuitband, een blikken sigarenkistje aan een touwtje over den schouder. Hoe hij daar allemaal aan komt; weet ik niet; maar Bokè is een practisch mensch. Al wat hij vindt, neemt hij mee: je weet nooit waar 't goed voor is, denkt hij, en feitelijk........ weet hij nooit goed, waar 't voor is.

Bokè is vooruitstrevend: en daarom draagt hij een afgedankt jasje als er veel muskieten zijn, en een rood broekje als hij 's nachts naar den dans gaat, soms zelfs een hoed met veeren. Van nette, passende kleeding wil hij echter nog niet weten: daar geneert hij zich nog voor.

Bokè is vooruitstrevend: en daarom reist hij heel de kust af, en al is Merauke ver, die „wereldstad" moet hij zien. Bij alle poe-anim (vreemdelingen) en bij alle Marindineezen van de kust is Bokè bekend. Overal heeft hij vrienden, overal is hij welkom en gaarne gezien, en alle reizigerse, die in Okaba komen, zijn bij Bokè thuis.

Waren ze allemaal als Bokè, dan waren volkenkundigen hier te laat om de echte Marindineesche gebruiken, versierselen en beschaving te bestudeeren. Zelfs het koppensnellen en wati-drinken heeft Bokè radicaal afgeschaft en tooveren heeft hij nooit gedaan. En toch is hij zelfs bij de Marindineezen een gezien man en is een van de weinigen, die twee vrouwen kon krijgen.

Ook wij houden van Bokè, vooral omdat hij is een man van zijn woord, wat hier een hooge zeldzaamheid is. Zegt Bokè iets, dan kan men er op aan. Zijn rondborstigheid, zijn ijver (al is die wat ongedurig), zijn opgeruimdheid, zijn aanleg en zelfstandigheid zullen hem spoediger tot een „beschaafde" maken dan de meeste van zijn stamgenooten. Ik wou dat alle Marindineezen Bokè's waren of ongeveer.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West". Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad: De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië: De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia: Bandera Wolanda: Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw: Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid: Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië: Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

In de leeszaal Heulstraat 17, den Haag, liggen ter lezing:

1. Mededeelingen No. IV van het Koloniaal Instituut: Pandecten van het adatrecht, I het beschikkingsrecht over grond en water.
2. Uitgave No. 1 van den Nederl. Anti-Ooorlog-Raad: De komende vrede.
3. Vrouwenjaarboekje voor Nederland 1915, van de Nationale Vereeniging voor vrouwenarbeid.

Van de Afdeeling Leiden:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Zaterdag 20 Februari 1915*, 's middags te 4¼ ure, in het Nutsgebouw (Steenschuur).

Punten van Behandeling: *a.* Jaarverslag over 1914. — *b.* Rekening en Verantwoording over 1914. — *c.* Verkiezing van twee Bestuursleden in verband met de periodieke aftreding van de Heeren VAN HAMEL en Mr. HEERES. — *d.* Verkiezing van afgevaardigden en plaatsvervangende afgevaardigden ter Algemeene Vergadering der Vereeniging. — *e.* Bekrachtiging van de voorloopige benoeming van den Heer D. KOUMANS tot Penningmeester van het Afdeelingsbestuur. — *f.* Rondvraag.

Namens het Bestuur:
De Secretaris, Mr. ED. RIJKE.

Van de Afd. 's-Gravenhage:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING, op *Vrijdag 26 Februari 1915*, 's namiddags 8 uur, in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

Punten van behandeling: 1. Jaarverslagen over 1914. — 2. Rekening en Verantwoording over 1914. — 3. Het vaststellen der begrooting voor 1915. — 4. Overlegging van het Proces Verbaal over het gehouden beheer van de Penningmeesteres. — 5. Verkiezing van 3 Bestuursleden, wegens periodieke aftreding van Mevr. M. TEN BOSCH—BOSSCHER, Mej. M. M. G. MAARSCHALK, den Heer A. A. C. HARTING. — 6. Verkiezing van een afgevaardigde voor de Alg. Vergadering van het Hoofdbestuur. — Rondvraag.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Klerken bij Post-, Telegraaf- of Telefoondienst in N.-I.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat in de maand Augustus a.s. een onderzoek zal worden gehouden van hen, die wenschen aangesteld te worden tot klerk bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië.

Bij dat onderzoek worden als eischen gesteld:

a. vlug, duidelijk en net schrift;

b. kennis van de Nederlandsche taal, oa. blijkende uit een opstel over een gegeven onderwerp in goeden stijl, zonder taalfouten en van degelijken inhoud;

c. kennis van de Fransche taal, waarin de candidaten zich op eene goed verstaanbare wijze, mondeling en schriftelijk, moeten kunnen uitdrukken, terwijl zij een prozastuk uit het Nederlandsch in het Fransch moeten kunnen overbrengen zonder grove taalfouten; ook moeten zij de voornaamste taalregels kennen;

d. bekendheid met de Duitsche en Engelsche taal.

De candidaten moeten uit die talen een opstel of fragment, schriftelijk en mondeling, in het Nederlandsch kunnen overbrengen en voorts het bewijs leveren dat zij de voornaamste taalregels kennen;

e. aardrijkskunde, in de eerste plaats van Nederlandsch-Indië en verder in het bijzonder van Nederland en in het algemeen van de verschillende landen van Europa en van andere werelddeelen. Gemeenzaamheid wordt gevorderd met het gebruik van landkaarten, waarop de candidaten met gemak den loop der rivieren en de ligging van voorname plaatsen behooren te kunnen aanwijzen;

f. de beginselen der rekenkunde; kennis van de leer en de toepassing der evenredigheden, van die der gewone en tiendeelige breuken, alsmede grondige kennis van het tientallig stelsel van maten en gewichten.

Zij, die bewijzen kunnen overleggen van bekendheid met de behandeling van telegraaftoestellen, zullen de voorkeur genieten.

Zij, die tot het onderzoek wenschen te worden toegelaten, moeten zich in de maand Juni a.s. bij verzoekschrift aanmelden bij het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Voor hen, die bewijzen kunnen overleggen van bedrevenheid in de bediening van Morse-toestellen, geldt de in de stukken genoemde leeftijdsgrens niet.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië worden gesteld, zijn benoembaar tot klerk bij den post-, telegraaf- en telephoondienst daar te lande.

Aan die betrekking is verbonden eene aanvangsbezoldiging van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, welke naar verdienste tot ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands kan klimmen.

De aanvangsbezoldiging wordt intusschen reeds dadelijk verhoogd met ƒ 5 (vijf gulden) 's maands voor elk jaar in Nederland als telegrafist bij den dienst der posterijen en telegraphie doorgebracht en eveneens met ƒ 5 (vijf gulden) 's maands voor elk radicaal tot zelfstandige bediening van Morse- en Recordertoestel, met dien verstande, dat ze in geen geval meer zal bedragen dan ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands.

Ter verkrijging van die radicalen kunnen zij op den te Batavia bestaanden seincursus worden geplaatst.

Benoembaarheid tot commies en hoofdcommies wordt verkregen door een examen, waarvoor een leergang kan worden gevolgd.

Ook de benoembaarheid tot de hoogere rangen (kantoorchef 1ste klasse en hoofdkantoorchef) hangt af van een examen.

De programma's dier examens zijn bij het Departement van Koloniën (afd. D.) verkrijgbaar.

Voor verdere bijzonderheden zie Ned. Stct. van 31 Jan. 1915.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrische of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen.	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	"	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraîchissements NOORDEINDE 44,

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende Indische SPEKKOEK à f 1.20.

E. VAN FURTH, Kleermakerij

Heerengracht 1. — Den Haag — 1ste Etage

Extra abonnement voor 2 jaar . . . . f 5.- per maand.

twee Costuums, een Demi-saison, twee Pantalons OF twee Costuums, een Winterjas, een Pantalon.

De goederen blijven het eigendom der geabonneerden.

EXTRA ABONNEMENT VOOR DAMESKLEEDING. ZELFDE CONDITIËN.

P. G. JANSEN's
Luxe Verhuur Auto's.

Eenig adres:

KONINGINNEGRACHT 1c,

over Hoofdingang Dierentuin.

Men lette op Telefoon No.

H 852 en H 404

Auto's voor Trouwgelegenheid en Maand-Auto's.

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Onze nieuwe collecties

Lingerie

voor Dames en Kinderen zijn gereed.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST"
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telephoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERSCHEIDENHEID VAN

OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding verzekerd.
Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI, TEMTOENANTI DATANG KEMBALI.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van bezorgloon.

„Het Blousen-Huis".

Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.

Specialiteit: BLOUSES, COSTUUMROKKEN, PEIGNOIRS.

Wegens Uitbreiding

Totale Uitverkoop.

Alle genres ook in extra groote maten.

A. VAN MEURS, Piet Heinstraat 18.

............Telefoon 1784............

'S-GRAVENHAGE

Linnen Rolgordijnen, Madrasgordijnen, Linoleums en Zeilen, Axminster Tapijten, Tafelkleeden, Divandekken.

Complete Meubileering, Behangerij, Beddenmakerij, Stoffeerderij.

Brengt een bezoek aan BOEATAN

: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.